

Gander, Novafundlandija, 21. sept. — Veliko transportno letalo je treščilo na tla in se razbilo, ko je bilo na poti iz Belgije v Ameriko. Nesreča je zahtevala življenja 26 potnikov, 18 pa se je rešilo. Med slednjimi je 1 ranjenih.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit SocietyNaročnina za Združeno državo (tj. vseh Chicago) in Kanado \$8.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice
Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosestavo \$6.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih
člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

NA OBISKU V MINNESOTI

Roundup, Mont. — Z možem
sva se že dalj časa pripravljala,
da obiščeva Minnesota, in res
sva jo mahnila tja 6. avgusta v
družbi družine Ambrozich. Louis
Ambrozich je bil namreč dele-
gat društva št. 114. Najina po-
staja je bila najprvo v Chisholm-
mu; obiskala sva družino Per-
kovich. Jenny Perkovich je namreč
moja nekdanja sosedka iz
starega kraja.

Ko sem prišla do vrat in pri-
tisnila na zvonec, mi je kar srce
zastalo. Njen sin Frankie je
prišel na vrata in vprašala sem
ga po angleško, če tukaj živi
družina Perkovich. On je potrdil,
nato pa šel povedat svoji
mami v lepi slovenščini, da je
zunaj najbrže neka Finlandarka.
Ko je prišla Johana, sem komaj
zadrževala solze in ji dejala, da
sem Trščeva iz Kota. Poljubov
in solza ni manjkala, prav tako
ne smeha in šal. Potem sem šla
klicat moža, ki je čakal v avto-
mobilu, ter takoj vedel, da sva
v pravi hiši, kajti to je čital iz
mojih solzinih oči.

Jenny Perkovich je potem po-
klicala po telefonu svojo sestro
Frances Krajnik. Povedala ji
je, da ima nekoga na obisku, ona
pa je takoj vprašala, če mogoče
Frances iz Montane. "Jaz sem,
jaz," sem hotela reči, a nisem
mogla vsled ginenosti in besed
mi je zastala v grlu.

Tudi pri Frances Krajnik je
bilo veselje in prisrčno snidenje.
Rečem, da ne bi mogla nobena
sestra lepše sprejeti svoje sestre,
kakor sta oni dve mene in
mojega moža. Stanovanje nama
je dala Frances, Johana pa
nam je stregla z jestvinami, ka-
dar smo bili pri njej. Zmeraj
so bili zaposleni s kuhanjem.

Obiskala sva tudi Franka in
Mary Dejak. Tudi ona je iz na-
še vasi. Družina naju je lepo
postregla in povabila na večerjo.
Mary je dejala, da bo skuhala
žgancev in z ocvirki zabelila, po-
tem pa mi je pomolila krošnik
s pohanimi piščanci. No, šal ni
bilo ne konca ne kraja, potem
pa je prišel čas za spanje. Tudi
Jenny Zobec je telefonirala in
vprašala, če je tista Frances iz
Montane pri Krajnikovih, zaeno
pa izrazila željo, naj jo obiščem.

Torej smo obiskali tudi Jenny
Zobec. Ona je bila vsa v skr-
beh, da ne bi bil dež in da ne bi
dobili delegatov v tisa, da Minne-
sota ni lepa, jaz pa sem ji zatr-
jevala, da ni lepše dežele na
vsem svetu kot je Minnesota.
Seve, kakor drugod, tako so nam
tudi pri tej družini lepo po-
stregli.

Ne smem pozabiti Možinceve
tete, ki nam je postregla po svo-
jih močeh. Ona je že 70 let stara,
a je še vedno pri dobrem zdrav-
ju. Srečali smo tudi mrs. Knaus
iz Sodražice in nekaj drugih, a
si nisem zapomnila vseh imen.

Mojemu možu se je zelo mu-
dilo v Ely, kjer ima brata in
več drugih sorodnikov. Tudi
tam smo bili jako prijazno spre-
jeti. Moj mož ni videl svojega
brata že 39 let. Ko sem jo opa-
zovala, so se oči obema svetile
kot diamanti. Njegovo hčerko
Mary smo zaposlili za teden dni.
Ona je res zelo dobra kuharica.
Obžalujem, da je umrla bratova
žena predno sem jo imela
priliko spoznati.

Z možem sva obiskala tudi
druge sorodnike, in sicer Fran-
ka Goloba in njegovo ženo. Tu-
di pri njih sva se dobro zabava-
la, kajti postregli so nama z do-
bro večerjo in drugimi dobrotami.
Pri njih sem dobila še lipo-
vo cvetje. Drugi dan pa sva se
odpeljala v Eveleth, kjer se je
vršila konvencija SNP. Dele-
gati in delegatke so namo pri-
hajali od južine, ko sva tja pri-
mahala. Ozirajoč se okoli, sem
zagledala Josepha Ruzicha iz
Californije. Pozdravili smo se,
kakor nama je pokazal prostora,
kjer so zborovali posamezni od-
bori.

Na konvenciji sem se tudi se-
znala s Katarino Krainz iz De-
troita in mrs. Sustarsich iz Cle-
velanda. Srečala sem tudi mrs.
Erznoznik iz Red Lodgeja, Mont.,
in več drugih. Rada bi videla
tudi tistega urednika, ki nam

urejuje dopise, toda smo bili vse
preveč zaposleni in ni bilo pri-
like. Br. Vidler me je vprašal,
če smo prišli zadnji dan na kon-
vencijo na pogreb. Kajne, od-
šale ne boli glava?

Potem smo obiskali znanca
mojega moža. Ustavili smo se
pri družini Podstensk, če sem
prav zapisala. Oni imajo trgo-
vino z grocerijo in mesnico, Go-
spodinja je imela ravno potico
pečeno in lotili smo se je brez
usmiljenja. Seve, tudi brez pi-
jače ni bilo. Ko smo vse pospra-
vili, smo pa obiskali še nekaj go-
renjskih korenin. Da ne poza-
bim, tam sta bila tudi Blaz Stro-
vas in žena, to sta tista, ki ste
ju videli v Prosveti z veliko dru-
žino. On je bil delegat. Blaz
Strovas in žena še dobro zgleda-
ta in vprašala sem kaj je dobro,
da lasje obdržijo barvo. Odgo-
vor je bil, da ajdova moka, po-
zabila pa sem vprašati, če peče-
na ali kuhana. Kamor smo pri-
šli, je bilo šaljivost na pretek.

Dobro smo bili postreženi tudi
pri Tinetu Podstensku. Zopet je
bila miza obložena z raznimi do-
brotami, ki so nam prav tekale.
Videla sem tudi mrs. Zupce, ki
je tudi moja nekdanja sošolka,
in njeno sestro mrs. Golgin (?).

Dospeč nazaj v Chisholm, smo
bili zopet lepo sprejeti. Mary
Dejak nas je zopet povabila na
pojedino, toda imeli smo že vsi
prtljago pripravljeno za odhod.
Upam, da ni zamerila.

Po treh dneh sva se zopet zna-
šla doma. Bila sva sicer precej
utrujena, vendar pa zadovoljna.
Najlepše se zahvaljujema vsem
za prijaznost in gostoljubje, po-
sebnost pa Frances Krajnik, Jen-
ny Perkovich, Mary Dejak,
Franku in Jenny Zobec, Franku
in Jenny Golob, Frances Zupce
in mrs. Russ.

Naj še omenim, da sem videla
tudi Mary Gradishar. Ona je
doma iz Velikih Lašč. Srečala
sem še mnogo drugih rojakov in
rojakinj, toda si je težko zapo-
mniti imena vseh, zato mi opro-
стите. Bodite vsi pozdravljeni
in kadar mi bo dana prilika, bom
povrnila vašo gostoljubnost. To-
rej še enkrat, najlepša hvala
vsem skupaj!

Frances Golob.

PISMO IZ BELE KRAJINE

Lorain, O. — Prejel sem pis-
mo od mojega nečaka Franka
Molka, doma iz Metlike, Bela
krajina, katero se glasi v izčr-
pu:

"Dragi stric in teta! — Sedaj
sem v Črnomlju kot tajnik o-
krajnega odbora LMS (Ljudske
mladine Slovenije). Je kar do-
bro, dela pa toliko, da včasih ne
vem kje bi prišel. Sedaj tu ži-
vimo drugačno življenje kot v
nekdanji Jugoslaviji. Seve, raz-
mere še niso popolnoma ureje-
ne, toda se izboljšujejo iz dneva
v dan. Dela in gradbi se na vseh
koncih in krajih. Posebno mla-
dina po vsej Jugoslaviji obnav-

lja in največ doprinaša k obno-
vi porušene domovine.
Vem, da ste že čitali o gradnji
proge Brčko-Banovići v Bosni,
kjer bo mladina iz vse Jugosla-
vije zgrdila 92 km dolgo želez-
niško progo. Tu jih dela 2.400.
Sedaj so pričeli graditi novo
progo Črnomelj-Metlika, katera
je bila med vojno popolnoma po-
rušena, prav tako mostovi, ce-
ste, vasi itd. Vse to se danes
gradi s prostovoljnimi delom,
kar bi bilo v bivši Jugoslaviji
nemogoče.

Naj Vam malo opišem moje
življenje med vojno. Meseca
januarja 1. 1943 sem odšel v par-
tizane, to je v narodno osvobo-
ditno vojsko, kjer je človek tak-
oj čutil nekaj drugega—drugo
življenje in tovarištvo. Borba
ni bila lahka, kajti sovražnik je
bil stokrat močnejši in moderno
oborožen, toda zavest, da se bo-
rimo za svoj narod, za svojo do-
movino, je navdajala slehernega
borca-prostovoljca, tako da je v
največji borbi odmevala pesem
in vriskanje. Pri napadu na
neko postojanko pri Novem me-
stu sem bil ranjen in nato pet
mesecev v bolnici. Ampak ne
v bolnišnici, kakor so bolnišnice
sedaj, marveč v hosti, v barakah
na vrhu kočevskih hribov, zra-
ven pa se je bilo treba še vedno
umikati pred ofenzivami.

Sedaj je roka dobra, le včasih
se odpre rana, ampak boli me
ne več, samo trda je v kolencu,
ker sem imel zdrobljen sklep.

Tukaj je bilo različno življe-
nje. Po kapitulaciji Italije so
morali tudi ostali bežati iz svoj-
jih domov, kajti ustaši in Nemci
so požigali in pobijali na debelo.
Vendar pa smo vse prestali. Da-
nes pa nam je že kar dolgčas,
ker ne slišimo streljanja.

Drugače je po navadi. Sedaj
bo treba počasi graditi iznova
domačijo, toda težko je radi
prevoza materiala, ker še ni
proge. Pepo je padel. Videla
sva se samo enkrat na Suhorju
1. 1943. Potem se nisva več vi-
dela. Padel je na Glavi gori v
jeseni, kjer so bile najhujše bit-
ke.

Kako je kaj pa pri vas? Vem,
da ne trpite pomanjkanja. Kako
kaj komentirajo pri vas glede
Trsta? Upam, da naši ljudje v
Ameriki zavezujemo pravilno
stališče glede tega vprašanja,
saj je vendar padlo milijon in
sedem sto Jugoslovancev v tej
vojni, med njimi veliko naših
bratov Primorcev. Samo za
Trst je padlo osem tisoč naših
najboljših borcev, zato ne bi
bilo prav, da bi bila zastoj
njihova prelita kri.

Tukaj je drugače precej do-
bro; sedaj se polagoma vse sta-
bilizira in cene urejujejo, tako da
je bolj malo denarja in človek
ne more priti do tistega, kar bi
rad, posebno ker je doma vse u-
ničeno, tako da se skoraj nisem
imel v kaj obleči, ko sem prišel

Sovjetska Rusija v povojni dob

Spisal Victor Manuel Villaseñor

Z avtorjevim dovoljenjem prestavi V. Žebre iz Mehike
(Nadaljevanje)Atomaska bomba in hujskanje
proti Sovjetski Rusiji

Na vse to hujskanje proti Ru-
siji je dobro odgovoril časopis
Foreign Policy Association z
dne 15. januarja t. l. Sam "ne-
zmotljivi" papež ne more trditi,
da je uredništvo tega lista rdeče.
V članku pravi: "Pravilno je, da
Amerika in Anglija zahtevata
pojasnila od Rusije, da označi
svojo politiko in smernice in
naj si ne prilačuje pravic v de-
želah, v katerih mislijo sovjeti,
da imajo svoje interese. Mne-
nja pa smo, da se ne smeta ču-
diti, če Rusija stavi isto vpraša-
nje njima dvema. Pravilno bi
bilo, da ne bi imeli tudi Anglija
in Amerika toliko raztresenih
gospodarskih, političnih in stra-
tetičnih interesov po vsem sve-
tu. Kadar mi zahtevamo od Ru-
sije, da mora imeti demokracija
prosto pot v Bolgariji ali Rumu-
niji, se ne smemo začuditi, če
nam stavi Rusija vprašanje gle-
de demokracije v Indoneziji,
Burmi in Indiji. Tedaj ko smo
mi besno zahtevali odpoklic ru-
skih čet iz Irana in Mandžurije,
smo pač pozabili, da naše čete
vrlo dobro mesarijo Kitajce, In-
dijce, Egipčane in Jude v Pa-
lestini."

Anglija je zahtevala mandat
nad italijanskimi kolonijami v
Afriki, Združene države pa so
prepričane, da imajo pravico do
japonskih otokov, ki so na tiso-
če kilometrov oddaljeni od obale
Združenih držav, ko pa je Ru-
sija vprašala, da bi se ji dalo
pokroviteljstvo nad laško kolo-
nijo v Afriki, pa so jo Angleži,
Francosi in Američani zavrnili s
kratkim "ne".

Kaj zahteva Rusija za
svojo varnost?

Če si hočemo ustvariti jasno
sliko mednarodnega položaja
med vesilami, si moramo vzeti
za podlago način tolmačenja, ki
ga nam podaja zgoraj omenjeni
časopis Foreign Policy Associa-
tion. Torej če ima Rusija iste
pravice do zavarovanja svojih
življenjskih interesov kot Angli-

domov in našel samo kup pepela
in ruševin.

Rdeči križ precej pomaga iz
Amerike, ampak dobijo v prvi
vrsti tisti, ki so najbolj potrebni
in ne dobijo od nikoder ničesar,
kar je pravilno, kajti ljudi je
dosti, ki so resnično potrebni.

Zaključujem in Vas prav lepo
pozdravljam! Vaš nečak Frank
Molek."

Joseph Konte.

AMERIŠKI ŠKOF
NI GOVORIL RESNICE

Milwaukee, Wis.—V Ameriški
Domovini sem čital, da se je ne-
ki ameriški škof udeležil banke-
ta na konvenciji KSKJ in sra-
motno udrihal po Slovanih, po-
sebnost pa po Rusiji in Titu, o
katerem je rekel, da je ruski
kvizling in izdajalec, ki zatira
cerkev in vero v Jugoslaviji.

Ta škof ni govoril resnice,
kajti naši sorodniki nam pišejo,
da danes nihče ne zatira vere in
cerkve v Jugoslaviji in duhov-
niki mašujejo kot v preteklosti.
Dotični škof je tudi trdil, da se
je komunizem razpasel tudi v
Ameriki in apeliral je na dele-
gate in delegatke, naj delujejo
proti komunistom in Titu. To-
rej taka je kapitalistična propa-
ganda.

Ali so partizani in Tito zato
izdajalci, ker so med ubogi slo-
venski narod razdelili zemljo,
katere so imeli več kot preveč
ljudski izkoriščevalci, medtem
pa je bil narod lačen kruha?

Najbolj nam ugaja Prosveta,
ker neustrašeno zagovarja res-
nico!

M. Albin.

V Prosveti so dnevne svetov-
ne in delavske vesti. Ali jih
čitate vsak dan?

ja in Zedinjene države, in
vzamemo v poštev vse splete
je proti Rusiji od 1. 1917 nap-
redimo do zaključka, da ni
sija kriva, ker hoče imeti v
jih obmejnih državah sebi
brohotne države. Ker pa se
gleda v Ameriko temu se
stavljata in hočeta vrtniti v
dežele fašistične vlade, ko
naredili to v Grčiji in v mo-
republikah latinske Ameri-
Rusi pa se temu odločno po-
vijo, ni potem njihova kriv-
ker vladajo tako napeti odno-
ji med njimi, Anglijo in Am-
ko.

Večno bevskanje kapitali-
nega časa, da Rusija
tretje svetovne vojne, ni
drugače kot nesramno zavija-
resnice. Dejstva naj pono-
govore: Rusija ni okupirala
vojaške postojanke niti ene
žele v svoji bližini, na pri-
Jugoslavijo, Čehoslovako,
Mongolijo, katere so oddal-
manj kot nekaj sto kilomet-
Oglejmo si malo nazore Am-
ke in njene "potrebe" po str-
gričnih postojankah. Ame-
gradi letališča in ogromne u-
be po vsem planetu: v Kan-
Južni Ameriki, Avstraliji, A-
ki, Aziji in Evropi. Nekaj
teh baz so oddaljene od Am-
ke več kot 10.000 km in v s-
ljivi bližini Sovjetske Ru-
Kakšen vršič in krik bi zag-
podkupljeni lažnivji ključni-
bi Rusija pričela graditi
baze v bližini Amerike!

Kdo ogroža svetovni mir?

V prejšnjem odstavku so o-
njene samo nekatere vojaške
ze, katere smatrajo Zedin-
države, da so ji neobhodno
trebne za obrambo njenih
K ameriškim vojaškim postoj-
kam pa pridajte še angleške
stojanke in baze, katere je o-
ni predsednik Truman, da
jih namerava zgraditi za obr-
bo Južne Amerike.

Človek si misli, čemu vse
nadebudno pripravljane? Od-
vor na to vprašanje je dal slo-
George Earle, bivši poslanec
Bolgariji, rekoč: "Smatram
neobhodno potrebo ustanovi-
ogromne sile letalskih bomb-
kov, oboroženih z atomskimi
bombami. . . . Z njimi lahko
kratkem času porušimo vsa
ska mesta, trge in vasi, nak-
ko vse, kar obstoja v Rusiji."

Ako seštejemo vse te podat-
pač ne smemo šteti v zlo Ru-
če se v očigled teh dejstev
čuti v bolj neoprijemljiv po-
ju za kakšen možen napad
Anglija in Amerika.

Ne da bi grešili napram
resnici, lahko pridemo do
ključka, da ni Rusija tista,
ogroža svetovni mir! To mi-
nje pa ni samo naše, temveč
mnogih odličnih angleških
ameriških osebnosti, kot so an-
rški trgovinski tajnik in pr-
šnji podpredsednik Zedinje-
držav Henry Wallace, dalje
soph Davies, bivši Roosevelt-
poslanik v Moskvi, senator Pe-
per in mnogo drugih.

Da Rusija tudi z gospodars-
ga stališča ne išče vojne, je
jasno označil mehiški finan-
minister L. C. Eduardo Suarez
slededimi besedami: "V bo-
nosti ima kapitalistični siste-
nevarnega sovražnika z ozi-
na svoj gospodarski in social-
razvoj. V Rusiji je produk-
usmotrena za potrebe in do-
bit naroda, ne ozirajoč se, če
posameznik ima dohodek ali
Proizvodnja se ozira na potre-
dežele, katero vodi vlada
trebo. Rusija je edina drža-
v kateri se ne bo produkcija
grmadila v tovarnah, kakor se
godi v kapitalističnih deželah,
nagradoj produktov, nato pa
prejo tovarne vrata delavce
kratkoala postavijo na ulice
stradanje."

(Konec prihodnj.)

Zadnje poletje je policija v Columbij, Tenn., napravila pogrom
na zamorce in v njih četrti širila pravi teror. Na porotni obrav-
navi so bili vsi belopoltni teroristi oproščeni. Liberalne in delav-
ske elemente je ta "justica" zelo razkačila in pričeli so z gibanjem
za svezno preiskavo. Na sliki je videti predstavnike raznih del-
avskih organizacij, ki podpisujejo petico na predsednika Tru-
mana, da ukaže Justičnemu departamentu odredbo svezne pre-
iskave.

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

Pregled dogodkov

(Od našega dopisnika.)

Prva FRANJO ALEŠ. Ljubljana (Nadaljevanje in konec)

Ženska gibanja

Zdaj se ustvarja ženska nova gibanja—tako je izjavil maršal Tito na izletu iz okolice Kranja. Organizacija žena AFŽ priklapa v organizacijsko delavnost tudi žene, ki se stoji ob strani in niso vključene v delavnost. Žene so vključene v delavnost, ki se stoji ob strani in niso vključene v delavnost. Žene so vključene v delavnost, ki se stoji ob strani in niso vključene v delavnost.

din	500	din	175	20
"	2,000	"	700	100
"	5,000	"	1,750	400
"	10,000	"	3,500	1,200
"	20,000	"	7,000	4,000
"	300,000	"	105,000	192,000

Kdor mnogo ima, bo za potrebe skupnosti tudi več dal.

Nova bolnica v Murski Soboti

Prekmurje je bilo do nedavne dežela berošev (kolonov) in sezonskih poljskih delavcev, ki so živeli pod najtežjimi življenjskimi pogoji in so bili prepuščeni na milost in nemilost izkoriščanju po grofovskih in veleposestniških močeh. Zdravstveno je bil ta kraj najbolj zaostal v naši domovini in nihče se ni brigal za to pridno in revno prebivalstvo.

Prekmurje so okupirali Madžari in so prav tako drugod opustošili in oplenili še tisto revščino, ki je doslej obstajala. Po osvoboditvi je bilo stanje obupno. Ljudska oblast in delovni polet našega delovnega človeka pa sta pomagala, da smo po osvoboditvi takoj prišli za delo, da bi čim prej nadoknadili, kar je bilo v letih preteklosti zamujeno. Najbolj so kričale zdravstvene razmere in sramota je delala stara bolnica v Murski Soboti, ki je bila zgrajena leta 1893. Prekmurcev je okoli 150,000 in na to množico je prišla ena sama bolnica s 140 posteljami, to je manj kot 1 postelj na 1000 prebivalcev.

Od 1. 1919 naprej se je vršila borba Prekmurčanov za novo, večjo bolnico. Delali so načrte, hodili in poslovali so komisije, ostalo pa je vse skup le na papirju, dokler ni 1. 1941 izbruhnila domovinska vojna. Prišli so Madžari, ki jasno niso ničesar dali, nego obstoječo bolnico še izropali.

Po šestih mesecih težkega dela ljudskih množic pri obnovi in izgradnji našega gospodarstva, je ministrstvo za narodno zdravje v Ljubljani pričelo s pripravo za zgraditev nove bolnice v Murski Soboti. In zdaj so vse zapele lopate in krampi v Rakičanu pri Murski Soboti sredi akacijevega gozdička, sredi žitnega polja in ob starodavnem grajskem parku vidno raste nova zgradba, infekcijski paviljon kot prva etapa moderne bolnice v Prekmurju.

Porast ljudskega združništva v Mariboru

Najprikladnejša oblika ljudskega gospodarstva, kjer se lahko sprostijo v gospodarsko dejavnost najširše ljudske sile, je v naši državi novo ljudsko združništvo, ki ima povsem nove temelje in glavno nalogo služiti blagostanju in višanju življenjske ravni delovnega ljudstva. Stajarska je imela že pred

vojno razmeroma lepo združnično gibanje, ki ga je sicer izkoriščala v svoje sebične namene klerofašistična gospoda. Ko je 1941 nacistični okupator zasedel našo Stajarsko, je v najkrajšem času oropal in likvidiral 34 naših najmočnejših združ, med temi najmočnejše mariborske zadruge "nabavljalna zadruga državnih uslužbencev", podružnico "nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic", konzumno društvo "Delavski dom" in "splošno nabavno in prodajno zadrugo" na Pobrežju. Vse te zadruge so izgubile zadržni značaj in so bile spremenjene v nacistične pridobitne ustanove.

Mariborski trgovci so s prebrisano spekulacijo silno škodovali ljudskemu združništvu v Mariboru posebno leta 1945, ko so bile velike težave v preskrbi prebivalstva. Zato so imele zadruge komaj 4000 članov. Ko so pa spregledali prozorni namen spekulacij, se je naše gibanje zlasti letos močno poživilo in nabavno-prodajna zadruga ima danes že 6714 članov ter 25,447 odjemalcev. Promet v treh mesecih je dosegel 28,500,000 dinarjev. Mariborska nabavljalna-prodajna zadruga zaposluje ta zadruga v službi ljudstva mogočen gospodarski instrument proti zasebnemu spekulantu.

Tekmovanje v coni B

V okviru trimesečnega Titovega tekmovanja so v coni B na področju vzhodnega primorskega okrožja obnovili 1492 stavb, od katerih je bilo popolnoma porušeni 383 stavb, delno porušeni pa 1109 poslopj. Nakazan kredit okrožju je znašal preko 27 milijonov lir, vrednost izvršenega dela v tem trimesečnem tekmovanju znaša 268,000 lir.

Slovensko narodno gledališče za Primorje in Trst je v začetku jesenske sezone priredilo po raznih krajih cone B izvedbo ljudske igre "Deseti brat" s petjem, v kateri je sodeloval celoten gledališki ansambel. Sodelovanje slovenskega narodnega gledališča je bilo posebno živahno v Ilirski Bistrici, Knežaku, St. Petru na Krasu, Postojni, Planini pri Rakeku, Idriji, Cerknem, Sv. Luciji ob Soči, Tolminu, Cepovanu, Ajdovščini, Vipavi, Razdrtem, Sežani, Boljuncu, Nabrežini in sv. Križu.

Študij na tehniških fakultetah je reformiran

Potrebe našega ljudskega gospodarstva so zahtevale spremembo učnega načrta na naših tehniških fakultetah. S posebnim pravilnikom o študiju na tehniških fakultetah univerz FLRJ se uvajajo naslednji odseki specializacije: arhitektura, stavbarstvo, strojništvo, ladjedelstvo, elektrotehnika, rudarstvo, kemična tehnologija, kovinarstvo, geodezija in melioracija. Študij na tehniških fakultetah traja pet let. Ta rok obsega prakso v proizvodnji in diplomsko delo.

DOPIŠNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni ured SNPJ, ne pozabite v naslovu napisati pošte številke 23 za besedo "Chicago". Na kuverti vselej zapišite: Chicago 23, III. To bo olajšalo delo naših poštnih uradnikov, nam pa pošte dostavljajo pošte.

NOVA JUGOSLAVIJA BO MODERNA DRŽAVA . . .

(V naslednjem objavljamo zelo informativno pismo iz Ljubljane, ki ga je 19. avgusta napisal France Adamič, brat našega pisatelja Louisa Adamiča. F. Adamič se je od mladosti bavi s modernim sadjarstvom in je vsled svoje sposobnosti v tem poklicu dobil pozicijo izvršnega direktorja pri slovenski državni tržnici za izvoz svežega sadja iz Jugoslavije. Kot je bilo pričakovati, je sodeloval v osvobodilni borbi. Važnejše odstavke, ki kažejo sedanjo sliko o položaju v Sloveniji, smo podčrtali; ker bo vsebina zanimala marsikaterega, priobčamo pismo v celoti. Mirko G. Kužel, tajnik SANS.)

Dragi brat—

Tekom poletja sem Ti samo enkrat pisal daljše pismo. Upam, da si ga medtem prejel. Bil sem dalj časa na potovanju pa ni bilo niti časa niti posebnosti v tih stvari za pisanje. Pred nekaj dnevi sem prejel dva kovčka z darili za družino, Župančiča, Juša, Albrehta, Klopčiča (vsi omenjeni so slovenski književniki) in Tineta. Imenovan sem stvari izročil. V imenu družine se Ti prav lepo zahvaljujem, ostali bodo prejeli že sami potrdili. Mama pravi, da ima preveč izdatkov s paketi za dom in zaenkrat ni potrebno, da še naprej pošilja stvari. Če bi kaj rabila, bom že sporočil.

Razmere v domovini so se namreč že precej uredile in počasi prihajamo v mirnodobne razmere—skoro bi rekel v blagostanje. Letina je bila prilično dobra, tako, da imamo dovolj hrane in surovin za predelavo. Industrija seveda še ni obnovljena tako, da teh proizvodov še vedno primanjkuje, zlasti čevljev, tudi obleke in tehničnega materiala. Tovarniški proizvodni stroji so bili poškodovani, kar je bilo v Jugoslaviji izredno drago, ki so bile v vojni razsejane—najbolj urejene. To zatrljejo poletniki, ki prihajajo iz Čehoslovaške republike, Francije, Belgije, Italije itd.

Veliko samsko ima sveda UNRRA in naša ljudska oblast, ki je vse svoje delovanje usmerila za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva. Prehrana je zadostna in vsepokočno urejena. Ni več onih strašnih razlik med produktivnimi in pasivnimi predeli, kot je to bilo običajno v stari Jugoslaviji. Tu di Lika in Črna Gora in Hercegovina imajo dovolj kruha ter vseh ostalih potrebščin, ker se pravično razdeljujejo razpoložljive dobrine. Obnova razdeljenih naselij je na najboljši poti in v polnem razmahu. Obnavljajo se železnice, gradijo se moderne ceste, elektrifikacija napreduje, skratka opaža se polna aktivnost na vseh področjih. V nekaj letih bo Jugoslavija obnovljena in moderna organizirana država s ljudsko demokracijo in blagostanjem, kar se stvari prav razvijajo.

Težjo situacijo čutimo v zunanji politiki. Odkrito moramo priznati, da s oficijelno politiko naših bivših zaveznikov nismo zadovoljni. Zamerimo zlasti Ameriki, če bolj pa Franciji, da vodita neobjektivno politiko na mirovni konferenci. So pač po sredi težki milijoni, ki so zapadnjakom bolj pri srcu kot preliti kri za nacionalne ideale. Kdo nam more odrekniti pravice do Primorske, Trsta in Korške, ki objektivno preoja položaj? Kdo more satepati interese sovražnih držav? Samo oni, ki jim je mednarodni kapital pri srcu bolj kot resnična pravica, miroljubni odnosi med narodi. Izgleda, da po tej vojni še ne bodo urejeni pravični odnosi med narodi.

Tvoje pismo Byrnesu je vzbudilo veliko zadovoljstvo in mnogo upanja na izboljšanje našega mednarodnega položaja. Prepričani smo, da bo končna zmaga le naša. Doma je v redu. Mama je bila meseca julija precej slaba. Zda se je že znatno popravila in zopet dobro zgleda. Ostali doma vsi pridno delajo. Prvi pridelek žita je bil odličen, tudi krompirja je prilično. Večina jesenskih pridelkov pa je prizadetih od suše, ki že dve leti traja. Poškodovan je zlasti pridelek žitne krme, zelenjave in ajde. Vse to bo priložnost nekaj živine odprodati, toda kljub temu bo dovolj živeža za vsa družina, katera se je na domu precej zmanjšala in razkro-

pila. Tvoji paketi pa še zamašijo marsikatero vrzel. — Sredi avgusta je padla močna toča, ki je zbila vse, kar je ostalo po suši. Toča je zajela samo par vasi—najbolj prizadete so Paproče in Gatnica. Krive so seveda coprnice, partizani, duhovni in drugi—vsek po svoje tolmači ta prirodni pojav, ki se menda že več desetletij ni pojavil tako močno kot je letos oškodoval Slovenijo.

Dolarje, katere si poslal, je mama razdelila med otroke. Upam, da Ti je Tončka pisala o tem. Dolar ima trenutno nizko ceno (50 Din.) po uradni zamenjavi. V Ameriki ima gotovo večjo kupno moč. (!)

Dr. Neubauerja še nisem videl, ker se je spotoma zadržal v Beogradu.

Zdaj se pripravljata zopet dve delegaciji za Ameriko: Trgovska in kulturna. Za prvo delegacijo sem bil določen tudi jaz kot ekspert za nabavo kmetijskih strojev, gnojil in laboratorijskega materiala. Povej je bil, da sem odhodno premeščen k zveznemu ministru za zunanjo trgovino v Beograd in doslej še nisem pristal na to; zato se je zadeva odložila za nekaj časa. Trenutno mi tudi važno delo ne dopušča odsotnosti. Vršim namreč posle direktorja slovenske republiške tržnice za izvoz svežega sadja v ČSR, Poljsko, Trst itd. Letina jabolk je namreč odlična (pri nas doma je toča vse zbila) ter bo okrog 4,000 vagonov presežka za izvoz. Amerike letos torej še ne bom videl; po vsej verjetnosti drugo leto, ako se bodo stvari tako sucale. Med tem tudi Tebe pričakujemo v domovino, ako bodo mednarodne zadeve urejene.

Za drugo skupino je bil dolo-

čen Juš Kozak. Potuje v teh dneh v Ameriko. Poleg bo mladinska delegacija in zastopniki kulturnih organizacij, kateri Ti bodo prinesli darilo v obliki umetniških slik z domačije, portret mame itd. Slike so izdelali pred nekaj dnevi mladi umetniki Pengov, Didek in Omerza—vsi učenci Maksa Vanke na Umetniški akademiji v Zagrebu. Oni so bili nekaj dni z menoj v Prapročah radi slikanja. Darilo pošiljajo v zahvalo za Tvoje politično in literarno delovanje in veliko pomoč pri obnovi. Povod je dalo pismo Byrnesu.

Vnuka Tine in Andrej Kurent sta cele počitnice v delovni brigadi v Brčkem v Bosni na mladinski progi. Ko se vrne, izročim poslane risalne pripomočke.

Zadnjih par mesecev redno dobivam nekaj revij iz poljedelstva in živinoreje. Prejel sem tudi veliko strokovne literature znanstvenih in strokovno poljudnih razprav, tako, da imam sedaj za dobrega pol leta študijskega materiala. Pogrešam samo še ene dobre sadjarske znanstvene revije. Angleško iz knjig kar dobro razumem, za govor pa še vedno nimam posebne prakse.—Za vse poslane knjige prav lepa hvala.

Končno iskrene pozdrave z doma obema!—France.—(SANS.)

Armenci zahtevajo svobodo

PARIZ. — ONA — Odbor za stvar turške Armenije je naslovil delegatom pariške konferen-

Memorandum zahteva, da naj se postavi armensko vprašanje na dnevni red pariške mirovne konferenice. V njem so navedene izjave Zedinjenih držav Francije in Velike Britanije, podane po njihovih državnih pred vsem tekem prve svetovne vojne. Prav posebno se opira memorandum na priporočilo predsednika Wilsona, da se vrne armenskemu narodu turške po-

Nekaj sa oči in arce . . . Elyne Keenan in Betty Paulay iz Detroita, kjer sta se udeležili kontesta "miss CIO". Obe sta organizirani delavki in posesti na unijo. Ni čudno, če so si sodniki belili glavo, katera je lepša.

krajine Van, Britis, Erzerum in Trebizond.

Odbor, katerega so sestavili dobro znani v Franciji živeči Armenci, uživa podporo francoskih profesorjev univerze Sorbonne, mnogih pisateljev in turnalistov.

Med delegati konferenice pa ni bilo najti mnogo zaslonbe za turške želje. Armenski praviki poudarjajo, da so te zahteve njihov lastni narodni program ter da niso v nobeni zvezi s sovjetsko politiko. Memorandum poudarja, da se je v kulturno življenje Armencev preselilo v Sovjetsko unijo, v transkavkasko sovjetsko Armenijo, ter da se tudi Armenci, ki hočejo domov, vračajo tja.

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 30, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam list ne ustavi.

Vi boste mogoče potrebovali vse te oprave v vašem novem domu, ki ga gradite—ampak ako ne planirate zdaj za zadostno razpeljavo žice, vam ne bo mogoče uživati tega!

NAJBOLJŠI čas preskrbeti dovoljno razpeljavo žice je v periodu graditve. Vse to je važno, da vse prečkate z vašim kontraktorjem in si tako zagotovite, da bo vaš novi dom imel zadostno pravilno razpeljavo žice, še predno začnete zidati. Ako imate dovolj potrebne žice, se s tem obvarujete pred nevidnimi podaljševalnimi konopci, zatemnelostmi luči in "nepotrebnih" oprave. S popolno razpeljavo žice boste imeli dovolj kroženja, dovolj

zaloge elektrike za vse vaše sedanjo opravo, kakor tudi za hitro prihajajočo na poti k vam. Imeli boste veliko udobnih vtikalcev, kamor jih boste lahko "vtikali."

Napravite načrt zdaj, da boste imeli popolno kličevje v vašem novem domu. Naši demoe gradilni zastopniki vam s veseljem pomagajo napraviti načrt za vašo izpeljavo žice, ali pa se pogovorite z vašim kontraktorjem elektrike o tem.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Herman Goering (levo), Rudolf Hess (desno) in Joachim von Ribbentrop (za Hessom) po skoraj devetih mesecih obravnave nacističnih vojskriminalcev v Nuerbergu ne kažejo več tiste arogance kot so jo kazali nekoč. Z obravso se jim vidi, da so se zavedali, da so jim dnevi šteti. Ta slika je bila sneta radnje dni obravnave.

GRAJSKI PISAR

ZGODOVINSKA PODOBA

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

"Tistega, ki pretepeva spoznavalec svetega evangelija!" je vzkliknila Agata.

"Ravno tistega!" —
"Izpusti!" je viknila Agata nato hlapcu, ki ji je vodil konja, ter z divjim skokom planila v proso. Za njo pa je jezila tudi grofica Suzana, in konjska kopita so mela proso in v tla tepala slamo in latje.

Kaplan Wurtzer pa je sedel na debeli ploči cerkvenega obzidja in se je smejal, da se mu je treslo telo, in z rokami je tleskal po tolstih stegnih.

"Ha, ha! Le mendrajte! Saj ne gre meni za zrno! To je vse pisarjevo na Visokem, in plačana je že najemščina. Le mendrajte, zverine luteranske!"

Nato se obrne proti cerkveniku: "Pozvoni, Tinče, pozvoni, naj se prične sveto opravilo!" Odsel je v cerkev, in za njim se je udrla množica in takoj zasedla vse prostore. Pred cerkvenimi vrati je prosil Još Tolmajnar nežno svojo gospodo, naj bi se spodobno vedla v hramu božjem, da se ne bo jezil preblagorodni gospod vitez Hohenburg.

"Samo vam na ljubo!" je žvrgolela Agata. "Samo vam na ljubo, gospod Tolmajnar!" je odgovorila Suzana še slaje.

Smejejo sta odšli v cerkev.

Pisar pa se je naslonil ob zid in zrl v dol, kjer so se vlačile jesenske megle. Tudi v srcu mu je vladala jesen, in čutil je življenja težo toliko bolj, ker so ga tedaj že pretresale dvojbe o tem, kje se nahaja verska resnica.

V cerkvi je bil pričel kaplan svojo propoved. Motili sta ga grofica in njena tovarišica prav zelo. O spodobnem vedenju ni bilo govora. Imeli sta svoj prostor in tam sta počelnjali vsakovrstne nesposodnosti. Skoraj glasno sta delali svoje opazki in nista zrla proti oltarju, ampak le bolj po množici. To pa ni posebno motilo gospoda Vrbana. Stopivši na levo, se priklonil proti oltarju, in potem tudi proti mestu, kjer je sedela grofica Suzana.

Obrnivši se proti množici, je izpregovoril: "Tukaj je sorodnica škofa mojega, tam na onem svetu jo bo pa satan trgal. Tako se bo vse poravnalo!"

Potem je vprašal zbrane poslušalce: "Kako se imate, ste li veliko pridelali letos?"

"Malo, prav malo!" je odgovarjala množica. In Juri izpod hriba je še klavirno pristavil: "Meni je poginila tista lisasta krava, ki se je lani, pri zadnji maši, po bregu pred cerkvijo pasla!"

"Oves nam je pozebel!" so se oglašali posestniki z Bukovega vrha.

Oni z Gabriške gore pa so pristavili: "Ovece so jalove in toča nam je pobila."

"To je dalo Mici z Delnic povod, da je s tenkim glasom potožila: "Nam je voda mlin vzela, hovi hovi!"

"Hovi! Res, hovi! Slabo se vam godi! Ali pa veste tudi zakaj?" je vprašal gospod.

"Ne vemo!" je odgovorila množica.

"Ne vemo!" jih je oponašal gospod Vrbana. "Ne vemo! Kako je to sedaj nedolžno vse! Jaz vam pa povem resnico! Koliko mi plačate za njo? Ha, ha!"

"Siromaki smo, gospod oče!" so izpregovorili nekateri poslušalci.

"Slabo se vam godi!" je grmel kaplan nato.

"Jaz vam pa pravim: godilo se vam bo še slabše! In veste, zakaj?"

"Zakaj?" je vprašala množica.

"Zakaj? Zato, ker ne poznate več Jezusa Kristusa, Odrašenika svojega, od katerega imate vse: svoje otroke, svojo živino, svoja polja, gozde in vse. Pod svojo streho pa ga ne sprejemate več, in mati Njegova, sveta devica Marija, koliko je v časti pri vas? Toliko ne, kolikor je izkazuje najraztrganejši beračici, ki prihaja s Tolminskega k vam, da vam krađe in odjemlje, kar ji pride pod prste. Taki ste vi, vi vsi, bodisi z Loga, bodisi z Bukovega vrha, s Sorpata, ali pa tudi iz Gabriške gore. Že ga gledam hudiča, kako vas bo sodni dan vse, vse — tudi vas, pregrešne ženske, ki niste na svetu za drugo, nego da bi kaj dobrega požrle, ali pa kakega moškega zapeljale — metal pod svoje stope in blato delal iz vas!"

Beseda ni padla na kamen. Že so se otajala poslušalci srca in tuhtam se je začelo ihtenje.

"Še premalo se vam slabo godi," je nadaljeval kaplan: "Kar se vam godi, to še vse nič ni, kakor se je godilo našemu preljubemu Gospodu Jezusu Kristusu. Živina vam bo cepala, in kugo, lakoto, to vse boste priklicali v deželo! Ker vi ste zverine samega satana in prej ne boste mirovali, da boste božjega Očeta na tronu tako razkačili, da pošlje vse svoje vojske na vas! In takrat bo težko živeti med vami: mati bo umirala sredi svojih otrok, in smrt bo pokosila očeta v najboljših letih. In otroci, kar jih imate najrajši, bodo umrli najprej!"

Tu se je ihtenje izpremenilo v glasno jokanje.

"Le tulite," je vpil Wurtzer, "in pokoro delajte! Dokler ste pa taki, ne bo bolje!"

"Kaj naj storimo?" so vprašali nekateri poslušalci iz množice.

"Tudi to vam hočem povedati. Spoštujte Boga Očeta, Sina in sv. Duha! Spoštujte Mater božjo, vse svetnike in angele, zato so ti v nebesih! Pa to še ni vse: spoštujte tudi božje mašnike, ki so služabniki pravega Boga! Najprvo pa: ne plazite se za tistimi luteranskimi predikanti, ki vam krađe dušo iz živega telesa!"

"Saj se ne bomo," je ihtela Mica z Delnic.

"Bojte se posebno tistega predikanta Jurija! Ta je, ki vam živino moli po hlevih; ta je, ki vam s točo pokončuje žito po njivah, in ta je, ki vam prinaša bolezen v hišo! Molite, da vas Bog reši tega grešnika, in spoštujte mašnike božje, ki vas prav uče in vam žele le dobro!"

"Ti lažeš!" je zavnel v tistem trenutku močan glas po malem hramu božjem. Odrinil je množico v stran mož in se postavil pred kaplana, ki ni znal, kaj bi počel v prvem hipu. Bil je mladi predikant Juri z bledim svojim licem. Z desnice je dvignil sveto knjigo ter jo pokazal zbrani množici. "Ti lažeš!" je kričal. "In glej, da izgineš iz svetlišča Gospodovega!"

Ali gospod Vrbana se ni dal preplašiti. "Glej-te ga, ta je, ki vam prinaša kugo in lakoto v dolino, in sedaj je prišel še v našo sveto cerkev in tuč hoče biti, kakor je mašnik katoliški. Ali naj tukaj ostane? Ali je pobeigniti meni, ki sem jih izmed vas toliko krstil in jih sprejel v cerkev božjo?"

(Dalje prihodnjik.)

Jože Kljun in še nekaj ljudi

Ferdo Godina

(Nadaljevanje in konec)

Nekega zimskega jutra, ko je sonce komaj vstalo, je šel glas po vasi, da je za vasjo inženir, ki je prišel, da bi zmeril ljudem gosposko zemljo.

Kakor v panju je bilo takrat v Žabji dolini. Ljudje so tekali čez cesto, skakali nerodno čez plotove in tisti, ki so imeli nekako mirno vest glede volitev, so hiteli skozi vas k inženirju.

Takoj zvečer potem je prišel sekretar iz okraja. Nastala je v Žabji dolini borba za kruh. Bara je kjerkoli v vasi tulila, da je največja sirota. Cipek je pred vsemi ljudmi rekel, da je volil v prvo skrinjico in je postal zdaj tudi sirota.

Kljun pa je ostal doma in ni nič rekel. Tih in vase zatopljen je najrajši sedel za pečjo, kadil in gledal skozi majhna okna na kup snega, ki je bil pred okni skopan do strehe. Njegova stara pa mu zaradi zemlje ni dala miru. Nagajala ga je, naj gre na sestanek in naj se drži za zemljo.

"Ti delaš, kar hočeš, jaz ne grem nikamor."

V resnici je bil Kljun vesel, da si je žena med kreganjem zavzela čez križ volneno ruto, zaloputnila z vrati, kar je bil pri Kljunovih znak slabe volje, ter odšla. Kljunova je zemljo dobila. Še pred njo pa sta jo dobila tudi Bara in Cipek.

Toda človek je že tak, da ga

niti bog ne more zadovoljiti, kaj bi ga šele agrarna zemlja. Zato je Bežekova Bara začela zopet nazaj v politiko in hodila od hiše do hiše. Tako je prišla tudi h Kljunovim in zalotila staro v kuhinji.

"Ne bo dolgo tako, sem slišala. Zemljo nam bodo spet vzeli. Kralj čaka z vojsko v Avstriji, sem slišala."

Rože, ki jih je imela Bara v naročju, so ji kar trepetale od vneme. Kljunova je mešala v poncvi na ognju cvrčeno mast in držala glavo na stran, da ji ne bi kak ocvirek skočil v oko, in kar naprej vzdihovala: "Jezus, Marija, kaj praviš!"

Medtem je Kljun odprl hišna vrata in jih tako zaloputnil, da se je stresla cimprana hiša. Šel je trdo po prikleti mimo žensk in nato spet tako zaloputnil z vežnimi vrati. Bara je osumnila. "Bolj tiho govori, ker naš stari v to ni nič več ne verjame," je šepetala Kljunovica.

Jože Kljun je stopal po zmrazlem podstetju proti hlevu. Brki so se mu na mrazu takoj orosili, kajti od jeze je globoko dihal. Zaprl se je v topel hlev in s pohodom iz sobe je bil zadovoljen, ker je vedel, da je Bara razumela.

Minil je skoraj ves februar. Tik pred marcem pa so Kljunovi dobili povabilo na okraj. Kljunu je to vabilo prineslo mnogo vznemirjenja. S sekretarjem ne

bi imel rad opravka. Sekretar pa je klical vse starše, ki so imeli otroke v mestu v gimnaziji in ki so jih nameravali dati v dijaški dom.

Kljunov Števek je hodil od jeseni v gimnazijo. Ker je Kljun na to nenavadno veselilo, ni pustil na noben način, da se vmešava v to Kljunovica. Čeprav nerad, se je odločil in šel. Mala Julika mu je morala še prej namazati bicikelj in napihniti zračne cevi.

Razgovor v mestu je vodil sekretar. Kljub temu, da ni sekretar omenjal niti z besedo volitev v Žabji dolini, je Kljun trpel muke in sram, ker si je mislil, da mu sekretar bere v očeh še oni novembrski greh. In čim bolj je sekretar razvijal misli, kako bi lahko dijaški dom pomagal staršem, tem bolj je Kljun bolelo nekeje globoko v srcu. Takrat, ko je omenjal ta nemurni fant, da bi s krompirjem, moko in mastjo vzdrževali otroke v šoli, se je Kljunu zdelo, da posega v njegovo ognjišče in boža njegovega malega Števeka.

Sestanek je bil srečno zaključen. Kljuna, ki je edini imel dve kravi voziči, so določili, da bi vozil vsak mesec v mesto živč in bo spotoma pobral živež še od drugih.

Kljun se je potem posvetil še z večje vnemo hlevu. Nastiljal je kravam s suhim listjem in jim polagal seno in narezano korusiše z otrobi. Gnoj za hlevom je skladal in lepe štiri ogline ga pridno polival z gnojnicno, ki se je ob deževnih dneh na-

Vrhnja plast

"Delavce moramo prepričati, da je zvišanje naših profitov tudi njim v korist..."

brala ob njem. Tudi drvtan je uredil; pocepil je drva, pogrmadil skalje na kup in se odločil, da še tisto pomlad potegne na žago jesen, ki se je že nekaj let sušil po streho za zastržem.

Bila je to prva pomlad po vojni in se je človek res lahko ves posvetil delu, notranji mir pa je prinesel Kljunu šele zadnji sestanek, kajti zdelo se mu je, da bo s Števekom šlo.

Tako se je bavil z mislimi in delom, dnevi pa postajali toplejši. Nekega dne je prišla iz vasi Kljunovica precej iz sebe. Imela je namreč od takih prilikah navado, da je sklenila roke kakor za molitev in jih položila na trebuh. Kljun je ravno puščal Juliki krave iz hleva in pripravil na oknu lonček žegnane vode. Letos so šle hamreč krave prvič na pašo. Ko je Kljun vrgl kravi zanko na roge, je rekla Kljunovica, da je govorila z Baro.

"Naj jo hudoza vzame in še tebe, ker nimaš drugega dela," je rekel Kljun in dal vajat otroku, vzel lonček z žegnano vodo z okna in pomočil vanj tri debele prste. Krave so mahale z repi po muhah. Kljun pa je vrgl velik, neroden križ nanje in šepetal:

"V imenu očeta in sina in svetega duha, amen."

Otrok je potem potegnil vajat in krave so se premaknile in dvignile za seboj prah.

"Seka kosi z levo kakor Bara," je dal duška svoji jezi.

"Sekretar pride zvečer na sestanek," je dejala Kljunovica.

"Pa kaj potem? Se Bara jezi?"

Zadrugo bodo ustanovili. Bara zdaj raznaša okrog, da bodo odvezemali zemljo in hiše in da bomo šli na skupni kotel."

"Bara bi se prav za prav skupnega kotla morala veseliti," je rekel Kljun. Vseeno mu pa ni bilo. Slutil je, da bo zvečer v Žabji dolini napeto ozračje, ker

za zadrugo gotovo že vesta Cipek in Brnjak. Kljunu tisti dan delo ni šlo posebno od rok, ker je mnogo premišljeval o zadrugi. Popolnoma sekretarju ni zapupal, ker je o skupnem kotlu mnogo slišal. Rad bi se pa kljub vsemu sekretarju nekako oddolžil.

Zvečer je bil seveda sestanek v Žabji dolini dobro obiskan. Ko pa je sekretar prišel, je vse utihnilo. Bila je tišina pred nevihto. Vaščani in sekretar so vedeli, da se bodo zagrabil. In sekretar je hodil okrog zadruge, kakor maček okrog vrele kaše.

Najprej je govoril o osvobodilni borbi, o lepšem življenju, in če hočejo tudi v Žabji dolini to doseči, se morajo rešiti špekulantov, ki so živeli na njihov račun. Pomagala jim bo k temu zadruga. Zadruga jim bo omogočila, da bodo dražje prodajali in ceneje kupovali; dobiček pa bo ostal njim vsem. Takoj nato je nekdo iz množice zavpil:

"Nam zadruge ni treba. Mi imamo svojo trgovino in svojo ga trgovca; če je demokracija v državi, nam to ne vsiljuje."

Nastala je v nabito polni sobi tišina. Nekdo je začel ploskati in za njim še drugi. Ploskali so s takim navdušenjem, da so se šipe tresle in se je plamenček v petrolejki, viseči pod stropom, kar-pretrgaval. Sekretar se je smehljaj, čeprav mu ni bilo veliko do smeha. Ko se je smeh in ploskanje nekoliko poglobilo, se je sekretar spet pripravil, da bi govoril. Še predno pa je začel, je Jože Kljun zatulil, kakor da bi plemenitega žrebca pod rebra sunil:

"Jaz bom v zadrugi, kar za-pišite me!" Ljudstvo iz Žabje doline je osumnilo. Kljun je stal med njimi ves zardel in svetel. Okrog njega se je napravil takoj prostor. Vsi so zrl vanj. Takoj nato pa je nekdo spet začel ploskati. Ploskal je nato Jože

Kljun in še nekateri, ki so bili za zadrugo takoj navdušeni. Kmalu je Žabja dolina spet ploskala, da šipe niso moge biti pri miru in je petrolejka spet od velikega hrupa ugašala.

In Žabja dolina si je tisti večer res ustanovila zadrugo.

Kljun in še nekateri, ki so bili najbolj za zadrugo, so se s sekretarjem stali okrog mize živahno razgovarjali, ko se je že že večina ljudi razšla. Govorili so o Žabji dolini. Kljun je vzel svoj pipek iz ust, si s ceckom popravljal okajene brke zdaj v levo zdaj v desno, potem pa resno dejal:

"Ljudje v Žabji dolini niso slabi, samo premalo vse to razumejo."

Razni mali oglasi

MARRIED MAN

Between 25 and 40

For General Factory Work
Good job in small factory
MRS. HORAK'S NOODLES
3002 So. Central Park Ave.

ŽENSKA

Paziti na otroke. Lahko hišno delo.
Dobro dom - Ni kuhanja.

DOBRA PLAČA

Kličite med 1. in 6. P.M. Phone:
VIRGINIA 3906

MALE & FEMALE HELP

Experienced Pants Operators, Pocket Makers, Joiners, Pieceers, Pressers, etc. Steady work - Highest Pay. Paid Vacations.

CAMPION MFG. CO.

411 S. Clinton St.

JANITOR

Part time work - Exceptional opportunity to make good money - Few hours overtime during week - Full time Saturday afternoon.
Phone RANDOLPH 6957

SPLOŠNA DOMAČA HIŠNA DELA

Izkušana navadna kuharica, 2 šolske starosti otroka. Manjšo perilo.

Kličite: EDGEWATER 3181

Izkušana služkinja

za domačo pomoč.
Ni pranja. Pomagati pri otrocih.
\$30.00 do \$35.00 na teden.

Kličite:

GLENCOE 133

STANOVANJE,

HRANO in PLAČO

v zameno za lahko domače delo. Malo pranja. Prijazen dom pri mali družini v sredini mesta. Kličite: BITTERSWEET 4287

GIRLS

For
LIGHT PACKING OPERATIONS

Clean, pleasant working conditions
5 Day Week - Excellent Pay
STEADY WORK

Aero Needle Co.

619 N. Michigan Ave.
2nd Floor

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijeto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ali eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri aseptu \$1.20 za tednik, se jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vasa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli poud od družine in bo zahteval sam svoj list Prosveta, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrst. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.80	2 tednika in 5.10
3 tednika in 2.40	3 tednika in 3.90
4 tednikov in 1.20	4 tednikov in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vasa lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priložite pošiljnim naročnino na list Prosveto vsto \$

1. Ime _____ Čl. družina št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenih članov moje družine: _____ Čl. družina št. _____

2. _____ Čl. družina št. _____

3. _____ Čl. družina št. _____

4. _____ Čl. družina št. _____

5. _____ Čl. družina št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Važna nova kuharska knjiga za ameriške Slovence

'SLOVENSKO-AMERIŠKA KUCHARICA'

Izdala MRS. IVANKA ZAKRAJŠEK

KNJIGA, KI JO JE VSAKA GOSPODINJA ŽELELA IMETI!

Poleg obilnega informativnega gradiva svoje stroke vsebuje tudi okrog 1200 receptov za amerišanska in starokrajška, oziroma evropska jedila. V njej je tudi ANGLEŠKI ODDELEK, kjer so v angleščini podana pojasnila in recepti za take naše jedilne posebnosti kot POTICE, ŠARKLJI, KRAPI, BUHELJNI, CMOKI itd. To bo našim tu rojenim kuharicam zelo dobrodošlo in se jim ne bo težko navaditi pripraviti "specialitete," ki so jih vedno tako radi imele doma.

Ker ameriške Slovence do sedaj niso imele svoje KUCHARKE KNJIGE, BO TA NOVA "KUCHARICA" veliki večini naših gospodinj in kuharic zelo dobrodošla.

Nova knjiga ima velikost 8x5 1/4 inč, obsega skoro 500 strani, (40 poglavij), ter je vezana v trde in močne platnice. Tiskana na dobrem papirju, z vidnimi črkami.

Cena \$5.00 s poštnino

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave. - Chicago 23, Ill.